

Erik Lindgren

POST-
historia från
Färnebo härad
i Värmland

Copyright 1994 Erik Lindgren

Förlagan tillverkad 1994
Detta är kopia nr

Posthistorisk skriftserie 250

Innehåll

ort m m	sid
Förord	1
Brattfors	3
Kungskog	7
Lungsund	8
Nordmark	10
Finnmossen	14
Älvsjöhyttan	16
Enggrufvorna	18
Fogdhyttan	19
Daglösen	20
Geijersdal	21
Finnshyttan	22
Motjärnshyttan	23
Gåsbornshyttan	24
Brattforshyttan	25
Liljendal	26
Lundsberg	27
Kristinehamn - - Sjöändans jvg	29

Häftet i den posthistoriska skriftserien tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda för montering och en kopiator, allt av enklaste slag. Det är fråga om ett rent hantverk och defekter kan förekomma. Jag hoppas Du har överseende därmed och att Du accepterar att det framforskade innehållet är viktigare än häftets utförande.

Erik Lindgren

Förord

I den tidigare judiciella indelningen omslöt Färnebo härad Filipstad och omfattade socknarna Rämnen, Gåsborn, Nordmark, Färnebo, Brattfors, Kroppa och Lungsund samt Storfors' köping. Av det 40-tal postanstalter som funnits inom häradet har ungefär hälften berörts i tidigare skrifter, varav huvuddelen i den med titeln "*Något om posten vid Östra Värmlands järnväg*". Återstoden utgörs dels av små poststationer vid delsträckor av Filipstads Norra Bergslags järnväg och Bergslagernas järnväg samt dels av lantpoststationer, d v s sådana som inte varit förenade med järnvägsstationer. Om dem berättar jag i den mån jag lyckats finna uppgifter om dem vid arkivforskning. De presenteras i kronologisk ordning efter tillkomstdatum och sinstemellan i bostavsordning i de fall några öppnats samtidigt.

För var och en av postorterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt med arkivhandlingars hjälp söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv. Om vid något tillfälle annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Jag försöker ge exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat jag sådana uppgifter konsekvent fram till 1970-talet eller senare.

Vid 1992 års ingång genomfördes en divisionalisering av Posten. Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De minsta postkontoren har ingen formell chef utan tjänstemän som lyder under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som svingar datumstämplarna på de olika postkontoren.

Någon gång anger jag poststyrelsens diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter kan hämtas om utvecklingen. För dem som önskar fördjupa sig underlättas därmed vidare forskning vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i december 1994

Erik Lindgren

1875-01-01--1879-03-31
Värmlands Brattfors 1908-05-01--1974-05-31

Brattfors

Ett tiotal av de många poststationer som öppnades i Värmland med 1875 års ingång på grund av 1873 års riksdagsbeslut om att kronobrevbäringen skulle upphöra, kom att ligga inom Färnebo härad. En låg i Brattfors. Till föreståndare antogs inspektör Axel Geijer med 200 kr i årsarvode.

Postmästare Carl Ludvig Giertz ivrade för en snabb indragning av poststationen. När han i ett brev den 15 februari 1876 redovisade till poststyrelsen det ekonomiska utfallet för de nya poststationerna inom sitt område, konstaterade han att frimärken hade sålts i Brattfors under poststationens första verksamhetsår för 145 kr och lösen hade där betalats med kr 10:24 för ofrankerade försändelser. Det var lägre än vad som betalades i lön till föreståndaren. Giertz hade ett annat skäl för sitt förslag att dra in poststationen. Han skrev:

"Då järnvägslinjen Filipstad - Kil under detta års sommar öppnas för allmän trafik, kommer naturligtvis landsvägsposten Filipstad - Karlstad att indragas och med detsamma poststationen Brattfors. Förut till anlitande av ordinarie kronobrevbäring berättigade äro endast tvenne fjärdingsmän, vilka esomoftast omväljas och sålunda äro boende på olika avstånd från poststationens område. Av de nuvarande har den ene 1 och den andre 2 mil till postanstalten. Övriga till avsändande av tjänstebrev berättigade personer äro: pastorsämbetet, kommunalnämndens och kommunalstämmans ordförande, vilka representeras av pastor samt tvenne nämndemän".

Postmästaren föreslog indragning av poststationen och tillade att postutväxlingen till nämnda stats- och kommunanställda kunde "fullkomligt tillgodoses genom lösväskor och utväxling av tjänsteförsändelser till och från förut till kronobrevbäring berättigade tjänstemän och betjänste genom av Kungl. Postverket fritt befordrade lösväskor".

Postmästaren var sålunda inställd på att poststationen i Brattfors skulle dras in så snart järnvägstrafiken ersatt landsvägsposterna inom området. Men så blev det inte. I stället inväntade man lantbrevbäring, som förbereddes vid ett sammanträde den 15 juni 1877 i Karlstad mellan länsstyrelsen och postverkets representanter. I protokollet från det sammanträdet finner vi bland annat följande annotation:

"Mot lantbrevbäring anses kunna utbytas nuvarande postlinjerna Filipstad-Brattfors, gångpost 1 mil, och Långbanshyttan-Gåsborn, gångpost 0,8 mil, med indragning av poststationerna i Brattfors (uppbörd 213 kr, avlöning 200 kr) och Gåsborn (uppbörd 230 kr, avlöning 150 kr)".

Vi finner i denna anteckning att frimärksförsäljningen hade ökat något i Brattfors från 1876 till 1877, men det räckte ingalunda. Till kostnaderna för poststationen hörde ju också postföringen. Med mars månads utgång 1879 drogs sålunda poststationen i Brattfors in.

Den poststation som öppnades med namnet Brattfors den 1 november 1897, var en helt annan. Den låg i Gävleborgs län. Men Brattforsborna skulle ändå långt om sidor få glädja sig åt en egen poststation, denna gång med namnet Värmlands Brattfors från maj månads början 1908. Dessutom tillkom från juli 1915 en poststation med namnet Brattforshyttan. Om den berättas i ett avsnitt längre fram.

Naturligtvis gjorde man tidigt tappra försök att få tillbaka den år 1879 indragna poststationen. Ett av dem initierades av kommunalstämman med Brattfors socken den 28 december 1893. Dess ordförande Olof Martinson fick uppdraget att begära att lantbrevbäringen mellan Filipstad och Brattfors skulle fullgöras dagligen och att en poststation skulle öppnas i Brattfors. Lantbrevbäringen fullgjordes vid denna tid med sex turer i veckan.

Postmästare Carl Hack Tage Broberg tillstyrkte daglig lantbrevbäring (således även på söndagar) men ansåg "att Brattfors kommun kan vara fullt tillgodosedd med den lantbrevbäring som är anordnad mellan Filipstad-Brattfors-Forshyttan". Postmästaren önskade sålunda inte någon poststation återinrättad men lät införskaffa intyg om dugligheten hos en sökande till den ledigförklarade söndagsturen.

Lantbrevbäringen i linien Filipstad Brattfors
gen Petter Broqvist, f.d. postförare i
linien Fimmesjöns Näsåren, fram och åter
tvägare i verksam m. t. af åter ärv, kan
skatte sig väl, absolut mycket pålitlig och äro
ett icke godt uppförande, så kan en lämplig
ten lantbrevbäring
därigen gif honom till det bästa bekom
men dera.

Fimmesjöns Näsåren 7 Maj 1894

Carl Hack Tage Broberg
Poststationens förståndare

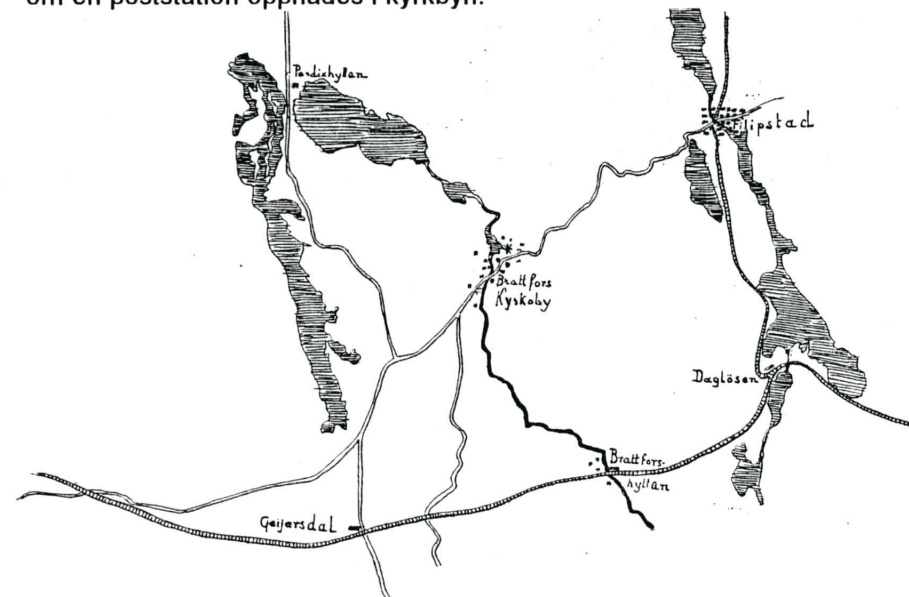
Ett av de intyg som åtföljde ärendet om att göra lantbrevbäringen Filipstad-Brattfors-Forshyttan daglig fick denna utformning.

Postinspektionen redovisade ärendet till poststyrelsen den 28 juni 1894 med åsikten "att förhållandena icke synas föranleda till vare sig utsträckning av nuvarande lantbrevbäringen eller inrättande av poststation i Brattfors". För detta stannade poststyrelsen vid föredragning den 3 juli 1894.

Ett nytt försök gjordes i april 1905, sedan lantbrevbäringen sagt upp sig. Kyrkoherde Olof Martinson hörde till dem som i första hand stred för förbättring. Man begärde nu att en poststation skulle öppnas i Brattfors och att lantbrevbäringen skulle bytas ut mot två linjer. Efter utredning blev poststyrelsens beslut att viss justering skulle göras av lantbrevbäringen men däremot inte någon poststation öppnas i Brattfors.

Kommunalstämman den 22 september 1907 beslöt begära dels en poststation i Brattfors kyrkby och dels viss justering av lantbrevbäringen, Samtidigt hade Brattfors AB anhållit att få öppna en poststation vid den nya trafikstationen på Bergslagernas Järnvägar som med namnet Brattforshyttan låg mellan Geijersdal och Daglösen.

Postmästaren i Filipstad tillstyrkte framställningen i sin helhet medan kronofogden inte ansåg att båda poststationerna behövdes. Dessutom förklarade Brattfors AB, att det inte på minsta sätt blev bättre betjänat om en poststation öppnades i kyrkbyn.

I det omfattande ärendet om återinrättande av poststationen i Brattfors förekom bl a denna skiss.

Postdirektionen hade inte lyckats anskaffa någon lämplig person att förestå en poststation vid trafikstationen och postinspektionen föreslog poststyrelsen att en poststation med namnet **Värmlands Brattfors** skulle öppnas den 1 maj 1908 vid kyrkoherdebostället Brattfors men att framställningarna i övrigt skulle lämnas utan avseende. Detta blev också poststyrelsens beslut och till föreståndare antogs fröken Sara Martinson med 250 kr i årsarvode. En av hennes efterträdare blev Olga Matilda Borr (från den 1 februari 1939). Ännu en dam svarade för poststationen, nämligen Alfild Jansson. I och med att hon pensionerades blev poststationen emellertid indragen med maj månads utgång 1974. Lantbrevbäringen som sedan länge hade ändrats att utgå från Brattfors, fick nu utgå från Filipstad, som blev startpunkt för lantbrevbärare Bengt Borr. Linjen utvidgades så att den kunde "svälja" också det 80-tal hushåll som hade postadress Brattfors.

		Filipstad—Värmlands Brattfors— Pardixhyttan. (Från den 1 maj 1908.)						
S.								
T. O. Th. F. L.	—	11,0	} 1,1	Filipstads postkontor	S. T. O. Th. F. L.	10,30	—	
	—	11,30		Kalhyttan				
				Bolhyttan				
				Brattfors brukskontor				
S.		1,30	} 1,1	Värmlands Brattfors' poststation	S. T. O. Th. F. L.	—	8,0	
T. O. Th. F. L.	2,0	—			T. Th. L.		8,15	
T. Th. L.	—	2,15						
T. Th. L.	4,40	—			Pardixhyttan	T. Th. L.	—	6,0
			2,2					

Detta är den tidtabell som tillämpades för den postförande lantbrevbäraren när Brattfors socken fick sin poststation åter.

Kungsskog

Bruksförvaltaren Oscar Pettersson blev föreståndare för en poststation med namnet Kungsskog, som öppnades med 1875 års ingång. I anslutning till att järnvägslinjen mellan Filipstad och Kil öppnades för allmän trafik, drogs landsvägsposten mellan Filipstad och Karlstad in. En av följderna blev indragning den 31 mars 1876 av poststationen i Kungsskog efter bost 15 månaders verksamhet. Omsättningen hade varit obetydlig.

Indragningen föregicks av förhandlingar med civilstaten. Bakom ändringen låg också de sparsamhetsdirektiv som poststyrelsen hade gett postmästarna i ett cirkulär den 27 september 1875. De kontakter som då togs ledde till att Östersysslets kronofogdekontor bl a anförde följande i ett brev till länsstyrelsen den 13 december 1875:

"Vad först beträffar postlinjerna Ölme-Kungskogen-Filipstad och Filipstad-Storfors, så kunna dessa utan någon synnerlig olägenhet för postutväxlingen indragas, i synnerhet poststationen i Kungskogen, som är alldeles utan betydelse i avseende på kronobrevbäringen och är en station, som kronobetjäningen aldrig begärt eller föreslagit".

Önskemålen och förhoppningarna om att få poststationen tillbaka levde kvar länge. Bruksägaren Fr Sköldebrand skrev den 7 december 1895 till postinspektionen i Göteborg och bad att få en poststation på sin egendom jämte postgång sex dagar i veckan, tre dagar över Ölme och tre över Daglösen. Varken postmästare Oskar Linders i Kristinehamn eller kronofogde Axel Hägg ansåg att någon poststation behövdes. Efter postinspektionens avstyrkan ansåg poststyrelsen vid föredragning den 25 februari 1896 att framställningen "ej kunde till avseende föranleda".

Lungsund

Liksom Brattfors hörde Lungsund till de av 1875 års poststationer som tidigt skulle ersättas med lantbrevbäring. Poststationen öppnades vid 1875 års ingång och handlanden P Jansson blev föreståndare med 100 kr i årsarvode. Efter framställning fick han det höjt till det dubbla genom poststyrelsens beslut den 1 februari 1876. Poststationen stod i förbindelse med poststationen i Storfors genom en gångpostlinje.

På grund av poststyrelsens cirkulär till postförvaltarna den 27 september 1875 undersöktes det ekonomiska utfallet också för poststationen i Lungsund. Postmästare Wolmar Henrik Sylvander uppgav i sin rapport till poststyrelsen den 30 januari 1876 att uppbörden i sin helhet under första verksamhetsåret hade uppgått till 458 kr i Lungsund. Någon omedelbar fara för poststationens indragning skulle väl detta inte medföra på grund av olönsamhet. Dessutom stöddes dess bibehållande av kronofogden som i ett brev till länsstyrelsen den 13 december 1875 bl a skrev följande:

"Vad angår postlinjen Storfors-Lungsund och Lungsunds poststation, belägen invid sockenkyrkan, så anser jag denna linje och station icke kunna på andra villkor indragas, än att åt enskild person överlåtes kronobrevbäringen från Storfors till Lungsunds kyrka och socknens ämbets- och tjänstemän, samt åter, ty dessa kunna väl ej rimligtvis, såsom till exempel kronofjärdingsmännen, åläggas att var fjärde dag hämta sin post vid Storfors i Kroppa socken.

Avståndet emellan Gammalkroppa och Filipstad utgör 1,2 mil, men får jag fästa uppmärksamheten därpå, att vägen till Gammalkroppa delvis, varken är härads- eller sockenväg, utan byggd av Gammalkroppa Bruksägare insamt, samt att de för begagnandet av densamma av resande eller trafikanter taga 50 öre för varje häst".

Även om poststationen sålunda räddades från indragning, blev detta beslut inte så långvarigt. Med lantbrevbärings införande drogs poststationen in vid mars månads utgång 1879.

Storfors—Lungsund. (Från den 26 november 1881.)			
O. L.	—	10,30	
			0,8
			Storfors' poststation .....
			Nedra Lungen .....
			Öfra Lungen .....
			Närviken .....
			Lungsunds kyrkoby .....
			Sundsta .....
			Wagnbroängen .....
O. L.	12,30	—	Lillforsängen (i Lungsunds socken).....
			O. L.
			7,45
			—
			O. L.
			—
			5,45

En lantbrevbärare från Storfors sörjde från april 1879 bl a för postutdelning till Lungsund. Den ursprungliga linjen sträcktes ut något och fick från november 1881 den sträckning som framgår av denna tidtabell.

Som på andra håll började kampen för att få poststationen tillbaka nästan omgående. Men framgång nådde man först efter mer än två decennier. En petition daterades den 6 december 1899, i vilken bl a följande skäl anfördes:

"Inom socknen, som har nära 2000 innevånare, finnes ej någon poststation. Från kyrkobyen, som är belägen ungefär mitt i socknen, är det sju kilometer till närmaste poststation; socknens mera avlägsna delar på omkring två miles avstånd".

Under den följande remissbehandlingen ansåg tf poststationsföreståndare B Pettersson att en *"poststation därstädes vore en stor bekvämlighet för Lungsundsboarna, särskilt om antalet lantbrevbäringsturer ökades. Handlanden K Andersson i Lungsund är nu av kommunen utsedd att biträda vid postutväxlingen men uppbär därför ingen ersättning av kommunen"*.

Kronofogde Axel Hägg tillstyrkte också ansökan och postinspektionen föreslog i ett brev till poststyrelsen den 6 mars 1900 att en poststation skulle öppnas i Lungsund med hemmansägaren Carl Andersson som föreståndare. Däremot biträdades inte uppfattningen att antalet lantbrevbäringsturer behövde utökas. Poststyrelsen beslutade i enlighet därmed för tillämpning från den 1 maj 1900.

Handlanden Karl Andersson fick 50 kr om året i arvode för sitt bestyr med poststationen. Det höjdes till 120 kr med 1913 års ingång och från den 1 oktober 1916 till 180 kr (diarienummer 1 b 3086/16).

Poststationen som dittills legat vid Lundsundet nr 1 flyttades till Lungsunds gård den 1 november 1919, då hemmansägaren Erik Mauritz Larsson tog över ansvaret för den. Han följdes redan i april 1920 av hemmansägaren Martin Hugo Andersson, som efter drygt två år lämnade över till handlanden August Johansson. Denne hade varit föreståndare för poststationen Lundsbergsskola under tiden 1 juli 1917 - 31 december 1919 och blev nu kvar i Lungsund till och med mars 1951. Inga Margareta Fredriksson tog över efter honom men sade upp sitt avtal till september månads utgång 1955. Som vakansvikarie inträdde nu Rut Öllegård Andersson. Efter hennes död i 68 års ålder den 3 december 1963 uppehölls befattningen med andra vikarier under en pågående omorganisation som ledde till poststationens indragning den 1 november 1964.

Läraren Carl G Sundberg vid Lundsbergs skola gjorde en detaljrik kartläggning av postgången inom socknen under 300 år. Den presenterades vid en hembygdsfest i juli 1985.

Nordmark

Posthistorisk skrift nr 186 har ägnats åt Nordmarks sockens postanordningar. Jag ger ändå en sammanfattande beskrivning över dem i detta häfte men hänvisar till det tidigare för dem som önskar mera detaljerad redovisning.

Genom poststyrelsens beslut den 8 december 1874 utsågs bergsbruksidkaren Jonas Larsson med 500 kr i årsarvode till föreståndare för den poststation som med namnet Nordmark öppnades med 1875 års ingång i samband med att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. Samtidigt inrättades en postföringslinje från Filipstad över Nordmark till Rämens poststation fram och åter. Ett kontrakt tecknades med Rämens bolag om befordran av post på denna linje med en ersättning av kr 2:50 per mil. Inledningsvis fullgjordes postföringen onsdagar och lördagar i riktning norrut och tisdagar och fredagar i motsatt riktning.

När postmästaren i Filipstad avgav sitt yttrande den 15 februari 1875 på grund av poststyrelsens besparingscirkulär, föreslog han till indragning de föga utnyttjade poststationerna i Brattfors, Gustaf Adolf, Gåsborn, Älvsjöhyttan och Råmen. Om ödet för poststationen i Kungsskog hade poststyrelsen redan fattat beslut, så den lämnade postmästaren därhän, varefter han tillade att han till fortsatt verksamhet föreslog poststationerna i Fredriksberg, Yngshyttan och Nordmark. Han tillade:

"Av de trenne sistnämnda poststationerna komma Yngshyttan och Nordmark att under årets lopp förflyttas till järnvägsstationerna Nordmark och Persberg, likasom troligen Fredriksberg blir genom enskild järnväg satt i förbindelse med Bergslagens järnvägsnät".

I den vid Postens centralarkiv förvarande handskrivna förteckningen över "Poststationerna i Riket" avseende en tidsperiod på knappt två decennier från 1875 finner man för Nordmark uppgiften "stat. flyttad till Finnsmossen". Detta kan tolkas så att flyttningen ägt rum den 3 april i samband med att trafiken tog sin början utan att poststationen ändrat namn just vid det tillfället. Men samarbetet mellan post och järnväg började senare, som framgår av det följande.

Det är intressant att Nordmarks poststation flyttades till Finnsmossens järnvägsstation och inte till Nordmarks järnvägsstation strax norr därom. Förmodligen på grund av ovetskap om de geografiska förhållandena beslöt poststyrelsen emellertid inför flyttningen, att poststationen skulle behålla sitt ursprungliga namn trots att den flyttades till Finnsmossens järnvägsstation.

Styrelsen för Filipstad Norra Bergslags Järnväg fick veta detta genom ett brev från västra distriktets postinspektion den 12 juni 1876. Tre ledamöter av styrelsen skrev då till poststyrelsen att *"beslutet av Kungl. Poststyrelsen att benämna Finnsmosse Station Nordmarks Poststation ej kan undgå att medföra misstag och förvecklingar. Nordmarks Station ligger vid samma bana på 0.3 mils avstånd från Finnsmosse Station, och på andra sidan om Nordmark Station på Uddeholmsbanan, men ännu närmare Finnsmosse Station ligger Nordmarksbergs Station. Enligt Kungl. Poststyrelsens förslag skulle alla dessa 3 stationer, som ligga helt nära varandra i Nordmarks socken, få låna alla av socknen samma namn, ett förhållande som ej kan undgå att bliva högst förvillande för traktens befolkning".*

Poststyrelsen remitterade järnvägsbolagets brev till postkontoret i Filipstad, som avgav yttrande den 29 juni 1876. Innan poststyrelsen hann reagera på detta, telegraferade postkontoret till poststyrelsen att *"Nordmarks järnvägsstation har givit tjänstemännen ordres att varken själv eller genom andra expediera posten i järnvägsbolagets lokaler intill dess Nordmarks poststation erhåller namnet Finnsmossen samt överenskommelse träffats med Styrelsen om högre avlöning till poststationsföreståndaren i Enggrufvorna".*

Här är det på sin plats att citera något av postmästare Giertz' svar den 29 juni 1876 på poststyrelsens remiss:

"Poststationen i Nordmarks socken har förut med bergsbruksidkaren Jonas Larsson till föreståndare varit förlagd till dennes hemvist helt nära Nordmarks gruvor eller Nordmarksberg och den blivande Nordmarksbergs järnvägsstation på Uddeholmsbanan, vilken icke ännu lär vara färdig och dit någon ordnad trafik ej förefinnes, men dit jag tänkt mig att framdeles då Uddeholmsbanan öppnas för allmän trafik, poststationen för socknen Nordmark skulle återflyttas, enär där omkring är den egentliga befolkningen bosatt samt kyrka och skolhus belägna och för vilken då poststationen skall vara förlagd vid järnvägen. Finnsmossens station i Nordmarks socken är för närvarande den lämpligaste. Däremot ligger Nordmarks järnvägsstation i en öde skogstrakt, i vars närhet endast socknens prästgård är förlagd.

Att benämningen 'Nordmark' på samma sockens poststation skall bliva mera förvillande för traktens befolkning hädanefter än förut, då endast en sådan finnes inom socknen, kan jag icke inse, ty synnerligen snart lär correspondenter bli förtrogna med poststationens förflyttning, varför jag anser skäl saknas att åtminstone för närvarande bifalla järnvägsstyrelsens anhållan om namnförändring troligen tillkommen i den tanken att järnvägsstyrelsen var berättigad bestämma även poststationernas namn".

Uppenbarligen hade postmästare Giertz inte tänkt på det praktiska i att poststationen hade samma namn som järnvägsstationen. Det finns

inte så många fall i kommunikationshistorien, där dessa inte stämt överens när det varit fråga om förenade post- och järnvägsstationer. Ett fall är Össjögård i Skåne, namnförändrat till Åsbo-Össjö från den 15 maj 1939. Om detta och andra fall av namnändringar har jag berättat i nr 19 av den posthistoriska skriftserien med titeln "Ortnamnsrevisionen 1939".

Inte heller postinspektionen hade ägnat fallet Nordmark någon större uppmärksamhet. I ett brev till järnvägsbolaget den 13 juni 1876 hade postinspektionen nämligen bland annat skrivit "att poststationen i Nordmark skulle komma att tills vidare bibehålla samma namn, sedan densamma blivit till Finnmossen förflyttad". Däremot visade poststyrelsen genom ett telegram den 3 juli 1876 till postkontoret i Filipstad att det var praktiskt med samma namn på post- och järnvägsstationer som var förenade. Ortstämpelkatalogen återger Yngve Nylanders uppgift om den 1 juli som datum för namnändringen, men i realiteten bör den ha genomförts något senare. Det torde åtminstone ha gått några dagar mellan poststyrelsens telegrafiskt meddelade beslut om poststationens namnändring till dess att den nya stämpeln hann graveras och levereras. Det skulle förvåna mig om det finns äkta stämpelavtryck för Finnmossen tidigare än den 10 juli 1876.

Avsaknad av Nordmarks ursprungliga poststation

Vårvintern 1886 samlade sig bebyggarna kring Nordmarks kyrkby, där den ursprungliga poststationen hade legat, till ett gemensamt brev till poststyrelsen.

Socknen hade under mellantiden hunnit få ytterligare en poststation, nämligen den förenade post- och järnvägsstationen i Motjärnshyttan den 1 maj 1878 i anslutning till att järnvägen byggts vidare från Nordmark till Uddeholm. Den poststationen stavades till en början Mokärnshyttan.

Den därigenom uppkomna förbättringen hade dock inte varit till särskilt stor nytta för dem som bodde i trakten kring kyrkbyn. Därom skrev de bland annat följande i sitt marsbrev 1878:

"Vad Mokärnshyttan beträffar så är det väl ej flera sockenbor som därav draga nytta, än endast Mokärnshyttans hyttelag, vadan Finnmossen för närvarande väl må anses för socknens huvudsakligaste poststation; men om man undantager några få densamma kringboende, så är den dock för de flesta olämplig, i anseende till dess läge i socknens södra ända. Vi våga därför på grund härav vända oss till Poststyrelsen med ödmjuk anhållan, att en poststation anläggas vid Nordmarks järnvägsstation, såsom en mera central punkt, alldenstund Filipstads Norra Bergslags järnväg här sammanbindes med Uddeholms Aktiebolags järnväg med sina förgreningar till de ganska folkrika Tabergs och Nordmarks gruvfälten."

Folkskolläraren O Norén och accidenstryckaren Axel Särnmark satte sina namnteckningar först under brevet, som därefter följdes av sju ytterligare företrädare för samhället. Kyrkoherde Nordén bifogade ett separat brev, dagtecknat den 8 mars 1886. Han berättade att han hade lyckats av trafikchefen vid järnvägen utverka rätt för stationsföreståndaren i Nordmark att uppehålla tåget den tid som behövdes för viss posttjänst för kyrkans räkning trots att det inte fanns någon poststation vid järnvägsstationen. Denna förmån hade upphört genom viss ändring av tågtidtabellen under sommaren 1885. Kyrkoherden slutade sitt brev till poststyrelsen med dessa rader:

"För att för framtiden undvika dylikt och då Nordmarks station och Nordmarks prästgård ligga bredvid varandra, yrkar jag såsom ämbets- och tjänsteman, att Nordmarks järnvägsstation även bliver poststation".

Poststyrelsen remitterade ärendet till järnvägspostinspektionen, som i sin tur lät poststationsföreståndaren i Finnmossen uttala sig. Sedan november 1884 vilade denna befattning på Lars Jonsson Gröön, som naturligtvis var rädd om kundunderlaget för sin samtida verksamhet som postman. Han menade att kyrkoherden var den ende som kunde "hava någon synnerlig fördel av poststations inrättande vid Nordmarks station". I övrigt menade Gröön, att poststyrelsen var "i huvudsak förord bakom ljuset, ty att dessa personer som där stå med sina namn bo största delen väl ut dubbelt så långt från Nordmark som från Finnmosse station". Han tillade också att "strängt taget så har den som skrivit ansökan, skolläraren O Norén närmare till den söder om här belägna Fogdhytte poststation än till Nordmarks station".

Även föreståndaren vid Motjärnshyttans förenade post- och järnvägsstation Johannes Larsson fick ärendet på remiss. Han hade ofta vikarierat för stationsföreståndaren i Finnmossen och menade sig känna till förhållandena däromkring tämligen väl. Han uppgav också att ansökan om en poststation i Nordmarks järnvägsstation grundat sig "på osanna uppgifter angående lokalförhållandena inom socknen".

Under remissbehandlingen skrev häradsdomaren Joh. Svensson till poststyrelsen den 25 mars 1886 och förklarade att frågan om en poststation i Nordmark inte bottnade i ortens behov av bekvämlighet "utan mer i tvistigheter mellan vederbörande tjänstemän och några kanske kitsliga personer".

Poststyrelsen tog vara på postinspektionens sammanfattande synpunkter i dess redovisning den 16 april 1886 och ansåg vid föredragning den 22 april 1886 att ärendet inte borde "till vidare åtgärd föranleda".

Finnmossen

Som framgår av föregående avsnitt, inrättades inte någon poststation i järnvägsstationen med namnet Nordmark, men med 1960 års ingång tillfördes postanstaltsförteckningen ordet Nordmarkshyttan. Detta skedde på bekostnad av postnamnet Finnmosse. Men försöket att undergräva dess trafik 1886 hade misslyckats, som också framgår i avsnittet med rubriken Nordmark.

Finnmosse järnvägsstations föreståndare Oskar Henning Frändberg fanns på plats när tågen började gå regelbundet den 3 april 1876. Men poststationen öppnades inte där förrän den 1 juli 1876, sedan poststationen i Nordmark dragits in och dess föreståndare Jonas Larsson lämnat över inventarierna till järnvägsstationen. Bland dem fanns datumstämpeln med gravyren NORDMARK som sålunda användes under en kort inledande period vid Finnmossens poststation, exakt hur länge är inte klarlagt.

Oscar Frändberg skrev den 15 januari 1877 till poststyrelsen att hans arbete hade tilltagit i så hög grad att han önskade sin årslön för själva postsyslan höjd från 240 till 400 kr. Postinspektionen avstyrkte under hänvisning till att järnvägsbolagets "direktion förklarar sig vilja, därest poststation bleve inrättad vid Finnmossens järnvägsstation, tillförbinda stationsinspektoren på platsen att, mot årligt arvode av tvåhundrafyrtio kronor, föreståndarebefattningen vid denna poststation tills vidare förrätta". Sedan postinspektionen tillagt att frimärken hade sålts under poststationens första sex verksamhetsmånader för kr 589:33 beslöt poststyrelsen ändå att medge arvodesförhöjningen.

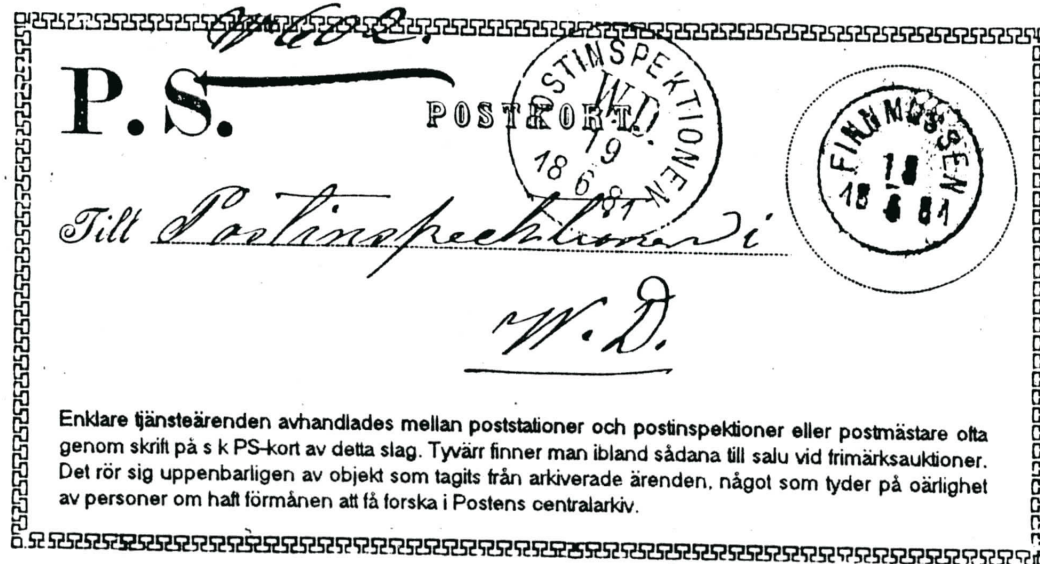
Lars Jonsson Gröön tog över poststationen i Finnmosse 1884. Han efterträddes med 1910 års ingång av Joh. Larsson som i sin tur lämnade över till Bernhard Isidor Lindström i november 1914. Postgöromålen skildes från järnvägsstöromålen den 1 oktober 1920 på så sätt att den formella föreningen upphörde. (Diarienummer 1920: I b 1166). Med lön utbetalad direkt från postverket övertog Lindströms hustru Signe Gertrud Lindström poststationen. Efter särskild framställning fick hon från den 1 juli 1938 överta poststationen i Övre Ullerud och kunde på så sätt ha sin verksamhet förlagd närmare hemmet i Deje, där maken var föreståndare för järnvägsstationen.

Vid detta tillfälle förenades post och järnväg åter i Finnmosse så att båda slagen av göromål fullgjordes av en och samma person, nämligen järnvägstjänstemannen Claes Olof Henning Pihlström. Poststationen i Övre Ullerud blev samtidigt skild från järnvägsstationen där, vilket i princip inte innebar någon annan förändring på

sistnämnda plats än att poststationsföreståndaren fick sin lön direkt från postverket, d v s oförändrat förhållande för fru Lindström i detta avseende. Det var fråga om en s k pro forma-skilsmässa mellan post och järnväg.

Pihlström hade förestått den förenade post- och järnvägsstationen i Övre Ullerud under tiden 1 juni 1934 - 30 juni 1938. Han fick efter drygt tolv år uppleva omorganisationen den 1 november 1950. Poststationen i Finnmosse blev kvar i postverkets egen regi, nu med fru Märta Gudrun Andersson som föreståndare. Men med 1960 års ingång försvann namnet Finnmosse ur postanstaltsförteckningen. Fru Andersson fick vid det tillfället i samband med ny organisation byta sin datumstämpel mot en med gravyren NORDMARKSHYTTAN. Under 1970-talets turbulens med bland annat ny terminologi började poststationen kallas postställe. Detta avvecklades den 31 augusti 1983 men ortsadressen fick behållas.

Ersättningen för poststället blev en lantbrevbärare från Filipstad. Omorganisationen skedde inte utan protester då befolkningen var orolig för att lantbrevbäraren inte skulle kunna bli tillräckligt effektiv eftersom många nordmarksbor arbetade på andra håll när lantbrevbäraren passerade deras bostäder. Förgäves ställde sig också Filipstads kommunstyrelse bakom de berördas protestskrivelse. Förslaget att byta ut namnet Nordmarkshyttan till det riktiga namnet Nordmark som postadress sände postens områdesförvaltning i Filipstad vidare till poststyrelsen, där det inte fick gehör.

Älvsjöhyttan

För att lättare illustrera sambandet mellan poststationerna Nordmark och Finnmosen har jag tillfälligt brutit den konsekvens som jag nämner i förordet. Jag återvänder nu till ordningen och kommer in på den sista poststationen från 1875 års början inom ramen för detta häfte. Hyttfogden Carl Pettersson utsågs till föreståndare för poststationen i Älvsjöhyttan som enligt poststyrelsens tilläggsbeslut, daterat den 21 december 1874 i fråga om kronobrevbäringens upphörande, skulle öppnas med 1875 års ingång. Troligen dröjde det några dagar efter årsskiftet innan verksamheten kom i gång. Beslutet avsåg bl a årsarvodet till Pettersson, 200 kr. Han sade upp sig i ett brev till poststyrelsen den 21 sept.

Petterssons uppsägelse föranledde poststyrelsen att förhöra sig med länsstyrelsen om anskaffande av en lämplig ersättare med oförändrat arvode. Ärendet gick vidare över kronofogden till länsman Alfred Andersson. Denne reste från Filipstad till Älvsjöhyttan för att på ort och ställe söka lösa uppgiften. Han rapporterade till kronofogde C L Sandelin, att "mot det erbjudna arvodet 200 kronor pr år kunde ej någon erhållas, helst posten till Älvsjöhyttan anländer 4 gånger i veckan nattetid och detta alltså föranleder större obehag för föreståndaren".

Mot fördubbling av arvodet var såväl poststationsföreståndare Carl Pettersson som handelsföreståndaren C Löfvenberg villiga att åta sig befattningen, men länsmannen tillfogade följande uppgifter i sitt svar till kronofogden:

"Som Älvsjöhyttans, Gåsborns, Långbanshyttans, Yngshyttans, Rämens, Lungsunds, Kungskogs och Kroppa poststationer egentligen och huvudsakligast äro inrättade för kronobrevbäringens ersättande inom Färnebo härad och det alltid bör för postverket bliva en årlig förlust att bibehålla en mängd smärre poststationer i de orter av riket där postföringen icke kan åstadkommas mot billigare ersättning än 2 kr 50 öre å 3 kr 50 öre pr mil som har betingats, och avstånden poststationerna emellan ofta äro ganska långa samt avlöningen till föreståndarna rätt dryga, vill jag härmed hos Kungl. Generalpoststyrelsen framställa förslag att med indragning av ovannämnde poststationer, vilket, då de korrespondenter som genom berörde stationer erhållit sin post, som förut skett, kunna erhålla densamma medelst lösväskor, lätteligen bör kunna verkställas, övertaga all kronobrevbäring inom Färnebo härad mot en årlig ersättning av 750 kronor".

Länsmannen utträttade alltså inte bara ärendet att meddela uppgift på en ny poststationsföreståndare utan han erbjöd sig också att på sätt

och vis "vrida tiden tillbaka" genom att åta sig kronobrevbäring inom hela häradet med samtidig indragning av åtta poststationer, vars kunder skulle få sin post genom lösväskor. I sitt brev till poststyrelsen den 15 december 1875 hänvisade länsstyrelsen till länsmannens brev utan att ta ställning till förslaget. Någon på poststyrelsen gjorde följande blyertsanteckning på länsstyrelsens brev: "(Länsmannen åtager sig kronobrevbäringen för 750:-, då åtskilliga pststr kunde indragas. Förslaget synes ej vunnit avseende hos KB)".

Utän länsstyrelsens kommentar brydde sig poststyrelsen inte om länsmannens förslag. Hyttfogden Pettersson fick teckna ett nytt kontrakt som gav honom 400 kr om året för bestyret med Älvsjöhyttans poststation. Men den 11 mars 1877 sade han upp sig för gott att gålla vid det följande halvårsskiftet.

*Centrad af andra Konditionen beflytt
av fortsatta som Post-Stationens Föreståndare
har vid Älvsjöhyttan, för jag ödmjukt
anhålla, att jag måtte blifva befriad
från denna Post-Stationens beflyttning
nästen ständande 30de June 1877*

*Med storsta Höfvet
Ödmjukhet
Carl Pettersson*

*Post-Station i
Älvsjöhyttan 11 Mars 1877.*

Efter sedvanlig kontakt kunde länsstyrelsen skriva till poststyrelsen den 2 maj att skolläraren Jan Olof Hedberg var villig att åta sig uppdraget med 300 kr i årsarvode. Den tidigare till synes svåra uppgiften att få en föreståndare med för postverkets kassa mera fördelaktig ersättning löstes sålunda. Med oförändrat arvode övertog bruksförvaltaren Carl Odencrantz poststationen enligt poststyrelsens beslut den 17 oktober 1884. Den 1 oktober 1896 trädde bokhållaren Erik Hugo Högström till och den 1 maj 1903 skolläraren Otto Gustaf Konradsson, nu för en period på ett par decennier.

Andra följde i spåren och den lilla poststationen fick finnas kvar över två världskrig. Med 1952 års utgång drogs den in.

Enggrufvorna

1876-07-01--1878-03-31

Samtidigt med tillkomsten av poststationen i Finnmossen öppnades även i järnvägsstationen Enggrufvorna en poststation tre månader efter att smalspårsbanan *Filipstads Norra Bergslags Järnväg* hade öppnats för allmän trafik. Järnvägens stationsmästare Lars Gröön blev ansvarig för postservicen. Det uppdraget blev kortvarigt. Omsättningen var låg och få eller inga postkunder strömmade till. Den två kilometer avlägsna stationen med namnet Finnshyttan fick ta över och namnet Enggrufvorna ströks ur förteckningen över landets poststationer med mars månads utgång 1878.

Försök gjordes dock att återfå stationen, även om det var relativt få personer som hade vant sig vid att betjäna med post i Enggrufvornas järnvägsstation. De lät höra av sig upprepade gånger med begäran att få poststationen tillbaka. Ett försök så sent som i april 1901 blev avslaget av poststyrelsen efter remiss till postmästare Tage Broberg i Filipstad. En upprepning av det försöket på hösten samma år i ett brev till poststyrelsen blev inte ens föremål för någon remiss. Poststyrelsen beslöt sålunda den 23 september 1902 att vidbli sitt tidigare beslut att inte återöppna poststationen.

FILIPSTADS NORRA BERGSLAGS JERNVÄG.

TIDTABELL från och med den 3 April 1876.

Afgift för en person från Filipstad.		Söck- no- dagar. No 1. f. m.	Samt Ons- dagar. No 3. f. m.	Afgift för en person från Nordmark.		Söck- no- dagar. No 2. e. m.	Samt Ons- dagar. No 4. f. m.
I	III			I	III		
		Från Filipstad . . .	1,0	6,0			
0,50	0,25	„ Finshyttan . . .	1,12	6,10	0,50	0,25	
0,50	0,25	„ Enggrufvorna . . .	1,30	6,22	0,50	0,25	
0,80	0,40	„ Fogdhyttan . . .	1,55	6,45	0,96	0,48	
1,04	0,52	„ Finnmossen . . .	2,24	7,0	1,12	0,56	
1,28	0,64	Till Nordmark . . .	2,35	7,11	1,28	0,64	
		Från Nordmark . . .			2,55	7,20	
		„ Finnmossen . . .			3,24	7,36	
		„ Fogdhyttan . . .			3,40	7,50	
		„ Enggrufvorna . . .			4,10	8,15	
		„ Finnshyttan . . .			4,22	8,25	
		Till Filipstad . . .			4,30	8,32	

STYRELSEN.

På ett exemplar av tidtabellen har handläggaren vid poststyrelsen med blyerts antecknat kilometeravstånden mellan stationerna och efter Enggrufvorna och Fogdhyttan tillfört 50 kr, som var årsarvodet till dem som skötte posthanteringen från starten.

1876-07-01--1952-09-30

Fogdhyttan

Fogdhyttan var en av de fem små stationer som öppnades när Filipstads Norra Bergslags järnväg uppläts för allmän trafik den 3 april 1876. De förenades inte med några poststationer från starten och stationshusen var inte av någon högre klass. Den 1 juli 1876 öppnades emellertid en poststation i Fogdhyttan, där brukspatronen Fritz Ståhl till en början skötte såväl postservice som tågklareringen. Från postverket fick han 50 kr om året i ersättning, ett belopp som höjdes till 60 kr genom poststyrelsens beslut den 4 september 1877.

Poststationen fanns troligen inte kvar i stationsbyggnaden så länge utan Ståhl skötte den vid bruket. Han hade i oktober 1884 sagt ifrån att han inte ville ha kvar befattningen om årsarvodet inte höjdes till 180 kr. En omständlig skriftväxling slutade med att Ståhl fick nöja sig med 120 kr. Den 1 mars 1899 efterträddes han av Anders Gustaf Berggren, då poststationen återflyttades till järnvägsstationen (diarienummer 1899:1354/226). Han fick uppleva ersättningshöjning till 180 kr från den 1 april 1901 och följdes i maj 1902 av Erik Larsson. Utvecklingen blev nu mera positiv och Larsson fick vara med om ett par löneförbättringar efter hand som arvodena till föreståndarna för förenade post- och järnvägsstationer reglerades. Efter 1914 års reglering var hans årsarvode sålunda 300 kr.

Post och järnväg skildes åt med 1919 års ingång (diarienummer 1 B 855/18) och Larsson slutade svinga poststämpeln. Den uppgiften tillkom i stället fru Kristina Larsson under nära nog de tre närmaste åren. Änkefru Maria Kristina Halldin tog över den 1 oktober 1922 med poststationen flyttad till Heden och från 1925 års ingång blev fröken Anna Ingeborg Larsson föreståndare. Redan den 1 oktober samma år blev det byte på nytt och Märta Maria Stake kunde under 15 års tid svara för posthanteringen.

Den 1 juli 1940 tillförordnades fröken Frida Linnea Jonsson och blev ordinarie från februari 1941. Hilda Karolina Persson tog över den 1 december 1950 och fick vara med om poststationens indragning med september månads utgång 1952.

Daglösen

I Daglösen vid Bergslagernas järnvägar öppnades en poststation den 1 oktober 1876 med stationsinspektoren Frans Wilhelm Meurling som ansvarig för posten. Han efterträddes i oktober 1878 av A V Lange. Järnvägsstationen var knutpunkt, vilket påverkade arbetets omfattning. Även posttrafiken blev allt livligare, något som inte minst kom efterträdaren den 1 september 1899, Carl Emil Nisser, till godo. Under hans tjänstetid skildes post och järnväg åt (diarienummer II 3016). Det förde med sig att fröken Maria Jonsson blev poststationsföreståndare med 1909 års ingång, följd 10 år senare av Alma Gottfrida Johansson. Efter hennes död i november 1931 blev Karl Erik Wallinder föreståndare. Han efterträddes i februari 1935 av Carin Linnéa Johansson för en period på tio månader. Därefter ansvarade Elsa Eleonora Jansson för Daglösens poststation under resten av dess existens. Den drogs in med september månads utgång 1969. Postmästare Erik Rosén i Kristinehamn infann sig på sista verksamhetsdagen och framförde postverkets tack.

Geijersdal

Även Geijersdal vid Bergslagernas Järnväg fick en poststation i järnvägsstationen den 1 oktober 1876. Stationsinspektoren Gustav Wilhelm Adolf Virgin fick ansvaret för posten, ett ansvar som därefter vilade på Fredrik Reinhold Carlsson, Johan Erik Jonsson och från juni 1895 på Anders Andersson.

Från Geijersdal inrättades den 1 oktober 1890 en lantbrevbäring till Gräsås. Lantbrevbäraren gick två turer i veckan på den 18 km långa linjen, till en början enligt denna tidtabell.

		Nymil.	Geijersdal—Gräsås. (Från den 1 oktober 1890.)				
O. L.	—	2,30	{ Geijersdals poststation ..... Norenberg ..... Ölmbeck ..... Bäckelid ..... Nygård ..... Nyholms mejeri..... Stenåsen..... Norra Ölmhult ..... Göranstorp ..... Gräsås	O. L.	12,0	—	
O. L.	7,0	—			O. L.	—	7,30

Vid skilsmässa mellan järnväg och post den 1 mars 1909 blev Berta Matilda Karlén poststationsföreståndare under två år till dess Carl Gustaf Jansson tog över den 1 september 1911 med poststationen i hans hus 200 meter öster om järnvägsstationen.

Efter Janssons död förenades post och järnväg åter den 1 november 1939 och Gustaf Julius Persson fick svara för postservice i järnvägsstationen. Den 1 april 1947 trädde Johan August Jansson till och fick uppleva poststationens indragning med oktober månads utgång 1952 (diarienummer Dt 2570/52).

1878-04-01--1952-09-30

Finnshyttan

Den från Enggrufvorna två kilometer avlägsna stationen med namnet Finnshyttan fick ta över postverksamheten med april månads ingång 1878 och namnet Enggrufvorna ströks ur förteckningen över landets poststationer. Stationsinspektoren Ernst Björkman blev ansvarig för postgöromålen i Finnshyttan med 200 kr i årsarvode för denna del av arbetet på järnvägstationen. I vissa handlingar stavades orten Fins-hyttan men efter 1913 förekommer stämpelavtryck med två n.

Från december 1893 var stationsinspektoren Johan Gustaf Berg ansvarig för post och järnväg i Finnshyttan. När han beviljades avsked med utgången av maj 1916, tog stationsinspektoren Per Below Fältqvist över efter att tidigare ha tjänstgjort i Nykroppa, nu för en kort period. Stationsmästaren Johan Emil Mellberg trädde nämligen till i september 1917 efter nära fyra års tjänst i Karleby. Han följdes den 1 juli 1928 av Nils August Bergqvist. Sedan denne fått förflyttning till Degerfors 1935 ansvarade följande järnvägsmän för posten i Finnshyttan till poststationens indragning den 1 oktober 1952: Karl Gustaf Sundin (1935-1938), A E Medberg (1938-1939), John Sigfrid Olsson (1939-1947), Karl Bertil Zäll (1947-1951) och Oscar Edvin Englund (1952).

1878-05-01--1961-12-31
Sedan Filipstad POB 2

Motjärnshyttan

Med namnet stavat Mokärnshyttan öppnades den 1 maj 1878 en förenad post- och järnvägsstation. Ansvarig för postsysslan blev bruksförvaltaren och tillika stationsföreståndaren Claes Wahlund med 200 kr i årsarvode för denna del av arbetet. Redan från 1875 års ingång hade denne ett avtal med postverket om att ansvara för posttransporten till och från Filipstad en gång i veckan. Det var den södra delen av den då nyinrättade postlinjen mellan Råda och Filipstad. Eftersom transporten på den norra linjedelen inte sammanföll i tiden med transporten på den södra, tecknades avtal om postvård med förste bokhållaren Olof Karlsson med en årlig ersättning av 25 kr. Detta upphörde när ett transportavtal kunde tecknas med järnvägsbolaget.

Kombinationen bruksförvaltare-järnvägsman upphörde efter hand och år 1888 finner vi järnvägens stationsmästare Johannes Larsson som ansvarig för posten i Motjärnshyttan. Hans årsarvode hade höjts till 240 kr och från 1896 års ingång till 300 kr för postsysslan.

Carl Wilhelm Olsson tog över den förenade poststationen 1910. Ny föreståndare blev den 1 oktober 1920 skogvaktaren Gustaf Helmer Skog i samband med att poststationen skildes från järnvägen och flyttades till en plats på 300 meters avstånd från stationen. Denne fick lämna befattningen genom ett beslut i juni 1927, varefter handelsföreståndaren Gunnar Emanuel Pettersson vikarierade tills han blev formellt tillsatt med 1928 års ingång.

Johan Eric Greger Eriksson blev föreståndare den 1 juni 1950, följd vid 1958 års ingång av fru Birgit Kerstin Eriksson. För henne antecknades vid en inspektion att hon skötte "poststationen med biträde av maken och ett handelsbiträde".

Poststationen drogs in med 1961 års utgång. Under en övergångstid förstärktes den ersättande lantbrevbäringen med ett postombud, i vars stämpel fanns gravyren FILIPSTAD POSTOMB 2. Postombudet avvecklades den 31 augusti 1964.

Gåsbornshyttan

Kommunalstämman med Gåsborns socken den 22 december 1898 beslöt hemställa hos poststyrelsen om att en poststation skulle få öppnas i Långbansände järnvägsstation. I samband med handläggningen av detta ärende framkom också önskemål om en poststation i Gåsborn. Där hade funnits en poststation med socknens namn **Gåsborn** under perioden januari 1875 - mars 1879 med organisten Anders Andersson som föreståndare. Vid införande av lantbrevbäring drogs poststationen in med mars månads utgång 1879.

Vid civilstatens prövning av ärendet om poststationens återinrättande tillstyrkte kronofogde Axel Hägg den 13 juli 1899 *"bifall till ansökningsen, om en poststations inrättande i Gåsbornshyttan jämväl med den förutsättning att postföringen å linjen Långbanshyttan-Elfsjöhyttan indrages och en ny linje anordnades mellan Långbansände och Elfsjöhyttan"*.

Postinspektionen redovisade hela ärendet i ett brev till poststyrelsen den 4 september 1899 och sände med ett förslagskontrakt med änkefru Edla Ekman om att vara föreståndare för en poststation i Gåsborns kyrkby med namnet Gåsbornshyttan. Hennes arvode skulle vara 150 kr om året. Poststyrelsen beslöt enligt framställningen i alla dess delar för tillämpning från den 1 april 1900. Gångpostföringen mellan Långbanshyttan och Älvsjöhyttan fick nu en sådan sträckning att den drogs över Gåsborn och således medförde posten till den nya poststationen.

Fru Ekman fick årsarvodet höjt till 200 kr genom poststyrelsens beslut den 6 februari 1903. Den 1 november 1907 flyttades poststationen till handlanden Arvid Magnusson. Han fick årsarvodet ökat med 40 kr från den 1 maj 1917 och följande år tog lantbrukaren Kristoffer Reinhold Jansson över poststationen.

Änkefru Betty Maria Norman blev poststationsföreståndare med 1921 års ingång och behöll befattningen i jämnt 25 år, Hon följdes av Hanna Naemi Vik och tio år senare var det dags att på nytt ersätta poststationen med lantbrevbäring. Detta inträffade den 1 juli 1957.

Under remissbehandlingen av ett ärende år 1907 om viss ändring av postgången till och från Gåsborn fördes bland annat namnfrågan för poststationen på tal. Folkskolläraren Nils Helger framförde sålunda som företrädare för kommunen önskemålet *"att poststationens namn, Gåsbornshyttan såsom långt, olämpligt och missvisande ändras till Gåsborn"*. Poststationsföreståndare Arvid Magnusson upplyste i sitt remissvar till poststyrelsen om *"att församlingen heter Gåsborn, samt*

att härvarande poststation är belägen i Gåsborns kyrkby, vilken plats sedan gammalt benämns Gåsbornshyttan". Postmästare Tage Broberg i Filipstad ansåg inte att benämningen Gåsbornshyttan var missvisande och poststyrelsen tog inte notis om kommunens önskemål att använda det kortare sockennamnet.

Frågan togs emellertid upp vid 1939 års ortnamnsrevision som bl a strävade efter överensstämmelse mellan telefon- järnvägs- och postnamn. Telefonväxelstationen hade namnet Gåsborn. Sedan ändringen hade tillstyrkts av såväl postmästare som postdirektion, genomfördes namnändringen den 15 maj 1939, då sammanlagt 95 postanstalter ändrade namn i anslutning till vårens tidtabellskifte på järnvägarna.

Brattforshyttan

Ordinarie kommunalstämman med Brattfors socken den 15 december 1911 beslöt hemställa om att en poststation skulle anordnas vid Brattforshyttan. En framställning i denna riktning nådde poststyrelsen den 5 januari 1912 och remitterades till postdirektionen i Göteborg. Vid den fortsatta behandlingen ansåg sig postmästare Tage Broberg i Filipstad ej kunna tillstyrka på grund av för dåligt trafikunderlag.

Inte heller kronofogden fann tillräckligt starka skäl för en poststation, men båda de sistnämnda remissinstanserna talade för inrättande av lantbrevbäring från poststationen i Värmlands Brattfors över Brattforshyttan till Storhult i Lungsunds socken. Detta förslag föll emellertid på att det redan fanns lantbrevbäring till Storhult från Storfors via Lungsund och att vägen mellan Brattforshyttan och Storhult tidvis var ofarbar. Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 26 november 1912 att ärendet inte borde föranleda till någon åtgärd.

Ett nytt försök (diarienummer 1 b 225/13) lyckades bättre och från den 1 juli 1915 fanns poststationen med namnet Brattforshyttan. Skogvaktaren Gustaf Magnusson blev föreståndare, följd vid 1924 års ingång av fru Edla Sofia Vall. Den 1 december 1943 tog Paul Gustaf Eriksson över och fem år senare Alfhild Valborg Jansson. Nu var vi inne i det skede efter andra världskriget då rationaliseringsivern hade fått fotfäste. Med april månads utgång 1967 drogs poststationen in.

Lundsberg

En poststation öppnades den 1 juli 1915 i Lundsberg med inspektor Albert Nilsson som föreståndare. Han sade upp sig vid terminsslutet och från och med 1916 var poststationen indragen (diarienummer 1 b 2304/1915). För Stiftelsen Lundsbergs Skola skrev Frits Danielson den 17 januari 1916 en framställning om poststationens återinrättande. När poststyrelsen remitterade denna till postdirektionen, lämnades det här återgivna svaret.

Återställes värdsamt till Kungl. Generalpoststyrelsen.

Poststationen inrättades huvudsakligen till sökandens gagn. Då denne icke förmått att, medan poststationen ännu var i verksamhet, medverka därtill, att den icke skulle behöva indragas, kan jag icke tillstyrka, att poststation f.n. ånyo öppnas i Lundsberg. Sökanden bör t.v. vara tillfredsställd därmed, att postverket bekostar postförbindelse för Lundsberg fyra dagar i veckan.

Evert Öberg

Vid föredragning i Stockholm den 25 januari 1916 "vore Styrelsen villig ånyo inrätta poststation i Lundsberg under förutsättning dock att förvaltaren Alb. Nilsson åtog sig poststationens handhavande minst intill utgången av juni månad 1917 på samma villkor, som voro gällande före indragningen".

Villigheten fanns och poststyrelsen beslöt nu att poststationen åter skulle träda i verksamhet den 1 mars 1916. Nilsson tröttnade på nytt och följande år flyttades poststationen från den småskolesal, där den varit inrymd, till den nystartade lanthandeln. Där ansvarade handlanden August Johansson för poststationen från den 1 juli 1917 till 1919 års utgång. Under hans tid som föreståndare ändrades poststationens namn den 1 mars 1918 från Lundsberg till Lundsbergsskola på grund av förekommande sorteringsförväxlingar med bl a Lundsbrunn och Lindesberg.

1916-01-01--1965-04-30

Liljendal

Postdirektionen i Göteborg tillstyrkte i ett brev till poststyrelsen den 12 mars 1915 att en inkommen framställning om en poststation i Liljendal med postgång dit från järnvägspoststationen i Oforsen skulle beviljas. Om än med viss tvekan medgav poststyrelsen detta efter en andra remissomgång. Poststationen kunde därefter öppnas med 1916 års ingång med snickaren Anders Olsson som föreståndare. Han hade också kontrakt som postförare på linjen från Oforsen.

Den 1 juni 1943 blev Hildur Johanna Eklund föreståndare för poststationen i Liljendal och med april månads utgång 1965 var dess saga all.

Mr. Anders i Lundsberg har tillfrågats om han vill öppna en poststation i Liljendal till hösten av 1915. Han svarar:

A. Olsson

Ja.
Nej! enligt hvad de förutlunda personerna vid Liljendal säger, är hela företaget förfelat, om det ej bli fast Postanstalt där.

Ur remissärendet om en poststation i Liljendal hämtas detta korta men kanske värtalande utdrag

Det blev skifte på föreståndarebefattningen igen, då kamrer Eskil Engelbrekt Lidén övertog ansvaret för poststationen med 1920 års ingång. Medan han ännu var formellt ansvarig för poststationen ändrades dess namn från Lundsbergsskola till Lundsberg den 15 maj 1939. Växetelefonstationen hade namnet Lundsberg och strävan var att bringa överensstämmelse med namnen. Vid remissbehandlingen uttalade postmästaren efter att ha rådgjort med poststationsföreståndaren att det var ringa fara för namnförväxling med annan trafikanstalt vid återgång till tidigare namn.

Skuggande till postanstaltens föreståndare, namn Lundsberg, smittas med tacksamhet, dock under förbehåll till att ej förväxlas med Lundsberg kommun ifråga, hvilket tidigast förklarade en del del uttryckligen med försäkring af post.

Lundsbergsskola 14.7.1938

E. E. Lidén
Poststationsföreståndare

E E Lidén avled i oktober 1939 och fröken Anna Söderström tog över poststationen. Hon var 80 år gammal, när hon avgick den 1 augusti 1962. Namei Irene Lofström blev hennes efterträdare och med juni månads utgång 1970 drogs poststationen in. Ersättningen blev lantbrevbäring från Storfors, under perioden fram till augusti 1976 förstärkt med ett postombud i Lundsberg.

Kristinehamn - Sjöändans järnväg

Östra Värmlands järnväg förvärvade år 1873 Kristinehamn-Sjöändans järnväg och byggde om den drygt milslånga linjen innan spåren blev klara för trafik till Persberg och Filipstad.

Kristinehamn-Sjöändans järnväg med spårvidden 1093 mm var en viktig transportled för järn och andra varor fram till Vänern. I kombination med båttrafik kunde den samla trafik bland annat från järnbruchsbygden mellan Storfors och Liljendal.

Arbetet med järnvägen påbörjades i maj 1849 och följande höst kunde trafiken börja med hästdragna vagnar. Nio år senare kunde man gå över till ångloksdrift, sedan man köpt in två lokomotiv från Munktells Mekaniska Verkstad i Eskilstuna. De fick namnen *Sjöändan* och *Kristinehamn*.

I skrift nr 249 i den posthistoriska serien har jag berättat om posten vid Östra Värmlands järnväg.

Ivan A. Bodstedts "Historik över Sveriges småbanor 1802-1865" återger denna karta över Kristinehamn - Sjöändans järnväg. Den var 10,7 km lång med spårvidden 1093 mm.

